

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДО
Г-Н ГЕОРГИ ПЕЕВ
МИНИСТЪР НА
ТРАНСПОРТА И СЪОБЩЕНИЯТА

Относно: Жалба № 9257/2026 г. до институцията на омбудсмана на Република България

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПЕЕВ,

С настоящото писмо се обръщам към Вас в качеството Ви на орган, отговорен за държавната политика в сектора на обществения транспорт и за прилагането на *Наредбата за условията и реда за предоставяне на средства за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за обществени пътнически превози...* (приета с ПМС № 163 от 29.06.2015 г.).

Искам да поставя на Вашето внимание един **системен проблем**, който засяга хиляди български семейства и води до пряко нарушение на държавно гарантираното право на децата до 14-годишна възраст да пътуват безплатно във вътрешноградския транспорт на територията на цялата страна.

Конкретен повод да се обърна към Вас са и постъпилите жалби в институцията на омбудсмана на Република България, касаещи именно това нарушено право.

В писмата се посочва за различни случаи, при които деца, притежаващи карти на електронен носител, издадени от Център за градска мобилност (ЦГМ)– София, са били принуждавани да си заплащат билет в градския транспорт в град Бургас и дори са били сваляни от него, когато нямат средства. Обяснението на кондукторите е било, че имат инструкция да вземат пари от деца, пътуващи със софийски карти. На родителите е било обяснено, че картите от София са само пластики и не се издават на хартиен носител, което било основен аргумент на служителите в „Бургасбус“.

Макар държавата да осигурява целево финансиране от централния бюджет за тези компенсации, на местно ниво (в общини като София, Бургас, Пловдив, Варна и др.) се сблъскваме със следните незаконни практики:

1. **Технологична дискриминация:** Поради липса на техническа съвместимост между електронните системи на отделните общини, карти по държавен образец, издадени в един град, биват масово отхвърляни от контролните органи или валидаторите в друг град.
2. **Административен абсурд (Принуда за дубликати):** За да пътува едно дете при гостуване или туризъм в друг град, от родителите се изисква физически да посетят местен пункт за продажба на карти, за да им бъде издадена "местна пластика-дубликат". Това напълно обезсмисля заложената в Наредбата принцип за "единни държавни образци" на картите.

3. **Ограничения по адресна регистрация:** Деца от малки населени места, в които общините не поддържат системи за издаване на карти за безплатен транспорт, остават напълно лишени от правото си, тъй като големите общини отказват да им издадат карти под предлог, че нямат местен постоянен или настоящ адрес.
4. Въвеждането на санкции, глоби или принудително сваляне на деца от превозните средства от контролни органи, поради това, че картата им е издадена в друг град, поставя децата в ситуация на стрес, уязвимост и риск за сигурността им. Държавата трябва да защити децата от подобен административен натиск.

Тези практики представляват недопустимо стесняване на обхвата на нормативния акт и прехвърлят организационната и технологична немощ на местните транспортни оператори върху българските граждани и най-вече върху децата.

Във връзка с тези случаи и изхождайки от правото на децата от седем до четиринадесет навършени години, установено със заповед № РД-08-14/09.01.2024 г., на министъра на транспорта и съобщенията, съгласно която „децата от седем до четиринадесет навършени години пътуват безплатно до вътрешноградския транспорт в цялата страна с карта по образец съгласно приложението към настоящата заповед или с електронна карта“ се извърши проверка, в хода на която се установи следното:

Дружеството „Бургасбус“, което е официален вътрешен оператор на Община Бургас, посочиха в проверката, че „съгласно цитираната заповед превозния документ може да бъде издаден на хартиен или на електронен носител, да отговаря на определени стандарти и да съдържа предварително дефинирани елементи и информация, като издател, дата на издаване, име, фамилия, снимка и дата на раждане на детето“. Обръща се внимание, че на хартиен носител, одобрен от Министерството на транспорта и съобщенията, всички реквизити са видими и ясни за разпознаване при проверка по време на пътуване. За разлика от тях, при картите на електронен носител, физически отпечатани върху пластиката са само част от данните (издател, снимка, имена и сериен номер). От дружеството подчертават, че основни елементи като дата на издаване, дата на раждане, срок на валидност се съдържат само във вътрешната персонификация. Тези данни са криптирани, кодирани са за електронната система и софтуер и няма техническа възможност да бъдат проверени чрез устройства извън пределите на съответната община, която ги е издала.

Установи се, че особено през летните месеци, от дружеството „Бургасбус“ редовно се сблъскват със случаи на деца, пътуващи с карти пластики, издадени в София и Варна, а при санкция от страна на проверяващите, се подават жалби от родители и настойници. Установява се, че тези случаи водят до редица проблеми и конфликтни ситуации, както и до нарушаване на правото на децата от седем до четиринадесетгодишна възраст да пътуват безплатно по вътрешноградския транспорт в цялата страна с карта по образец. Като аргумент се извежда факта, че контролните органи от „Бургасбус“ не могат да правят проверка на валидността и правата на приносителя на превозните документи на електронен носител и от това потърпевши са децата и техните родители. Може да се направи извод, че макар уредбата да е една за всички за всички, местните транспортни оператори налагат различни условия, които създават бариери пред гражданите.

Като омбудсман и независим правозащитен орган Ви обръщам внимание, че след като това право е всеобщо, гарантирано от държавния бюджет и нито една общинска наредба или вътрешно правило на местен превозвач не може да стеснява неговия обхват, като поставя

дискриминационни условия за местен адрес или отказва да признае легитимни национални образци на карти, трябва да се извърши анализ на приложението на разпоредбите, като трябва да се отчете, че административните и софтуерни ограничения на никое от общинските дружества не могат да бъдат споделена отговорност или да бъдат в тежест за гражданите.

Намирам, че от страна на Министерството на транспорта и съобщенията трябва да се обмислят и предприемат следните действия:

1. **Нормативно тълкуване или нормативна промяна:** Да бъде издадено официално задължително указание или промяна в Наредбата, с което изрично да се забрани на общинските превозвачи да налагат местни административни прегради (като изискване за адресна регистрация или носене на хартиени актове за раждане в превозното средство), когато детето вече притежава карта по образец, без изискване за допълнителна административна тежест (като издаване на местни дубликати). Препоръчвам нормативно да се заложи, че единственият и достатъчен критерий за ползване на правото е възрастта на детето, удостоверена с документ по единен държавен образец, без право на общините да изискват допълнителни местни валидации.
2. **Технологична стандартизация:** Създаване на национални стандарти за електронните карти, така че те да бъдат четими от валидаторите в цялата страна (национален роуминг на транспортните карти).
3. **Контрол и санкции:** Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“ (ИААА) да извърши проверки на общинските наредби и да санкционира превозвачите, които въвеждат незаконни ограничения (например изискване за местен адрес), за да се преустанови практиката по санкциониране на деца с редовни документи от други градове.

Вярвам, че Вашата намеса ще гарантира, че средствата от държавния бюджет се използват по предназначение за улесняване на гражданите, а не за създаване на нови бариери. Лишаването на едно дете от право на транспорт поради софтуерни или адресни несъответствия е пряко засягане на неговия интерес и социални права.

Очаквам да ме информирате за Вашето становище по въпроса, както и за предприетите мерки за разрешаване на поставения от гражданите проблем.

С уважение,

ВЕЛИСЛАВА ДЕЛЧЕВА
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ